

Rakúsko-Uhorsko. Odlišoval sa od ostatných dedinčanov, jeho záľubou boli mapy a zemepis. Mal doma plno starých máp a kníh, ktoré si rád prezeral, sníval o vzdialených krajinách – o Madagaskare, Zanzibare, Cejlóne, Jáve. V dedine i v murárskej partii bol obľúbeným najmä pre svoje rozprávačské umenie, s akým podával skutočné i vymyslené príbehy (mnohí ho však považovali za čudáka, deti za ním posmešne pokrikovali „geografia horí!“). Bol láskavý, v jeho dome vládlo porozumenie a dobrá nálada. Rád sa zabavil s priateľmi pri pohárikú dobrého vína a pri hudbe, do kostola však nechcel chodiť, čím neustále zarmucoval svoju pobožnú ženu. Často mal rúhačské reči a čítal „rúhačské knihy“, čo mu vyčítali pri spoločných posedeniach i farári. Bol aj novátorom, okrem včiel sa zaujímal o ovocinárstvo, skúšal nové postupy a metódy (podľa rád svojho priateľa, starého učiteľa Orfanidesa).

Zo života ďalších generácií Pichandovcov už vymizla táto patriarchálna harmónia a pohoda. Oni už museli prežiť mnohé tragédie a nešťastia.

Valent vyštudoval v Prahe právo, stal sa z neho pán. Po návrate zo štúdií opustil svoju milú Hanku a oženil sa z vypočítavosti s Hermínou, bohatou dcérou miestneho statkára Haderpána. (Hanka čakala dieťa a Valent si chcel svedomie utíšiť peniazmi, ktoré jej podstrčil. Hanka i dieťa zomreli pri pôrode.)

Kristína a Samo mali svadbu v jeden deň. Kristínino manželstvo s Matejom Srokom bolo spočiatku šťastné, ale ani po desiatich rokoch nemali dieťa. Keď ovdovela, napriek pohrdaniu dediny žila s Julom Mitronom, ktorý za ňou už roky túžil a teraz kvôli nej opustil svoju slabomyselnú ženu Matildu, s ktorou nemohol mať deti. Kristína porodila Julovi dve nemanželské deti, starala sa však aj o opustenú Matildu.

Samo a jeho žena Mária zostali po svadbe doma u rodičov. (Spisovateľ ďalej sleduje najmä osudy Sama a jeho detí. Samo sa stáva ústrednou postavou románu.) Podobne ako jeho otec, aj on bol roľníkom a murárom, chodil s partiou na „múračky“ (tieto však už neboli také úspešné a bezstarostné ako za čias jeho otca, keď liptovskí murári v 19. storočí pomáhali vybudovať mnohé mestá v Rakúsko-Uhorsku). Rád chodieval do otcovho včelína, zaujímal sa o včely, často o nich rozprával, a tak si vyshlížil prezývku Včela. Ťažko pracoval, ale zárobky boli malé, doba sa zmenila, časté boli štrajky, roboty bolo menej. Samo bol nespokojný s týmto životom, často nadával na Uhorsko, na politikov, na hospodársku situáciu. Ani on nechodieval do kostola, bol veľmi kritický k náboženstvu. Vstúpil do sociálnodemokratickej strany, páčilo sa mu, že táto strana považuje všetky národnosti v Uhorsku za rovnocenné.

Samova rodina sa rozrastala, mal už päť detí – Janka, Samka, Petra, Karola a Emku. Roky ubiehali, najskôr zomrel starý Martin Pichanda, o niekoľko rokov i jeho žena Ružena. Samove deti rástli a on sa rozhodol, že najstaršieho syna Janka zoberie so sebou na „múračky“. V Maďarsku, v jednom mestečku, sa stali svedkami demonštrácie, pri ktorej došlo k prestrelke. Jedna z guľiek trafila aj Janka a Samo musel pochovať svojho syna v cudzej zemi (pozri ukážku). Skončil s politikou a vystúpil zo strany. Rozhodol sa, že sa bude starať iba o svoju rodinu, získa pre svoje deti majetok. Prenajal si mlyn, dal ho do poriadku a ťažko pracoval, aby splnil svoj plán. Tu sa im narodilo posledné, najmladšie dieťa – syn Marek. Ale nešťastia ho neobišli ani tu – najskôr sa ktosi pokúsil podpáliť mlyn, potom jeho dcéru Emu zachytili a usmrtili mlynské remene.

Troch starších synov dal Samo (za Valentovej pomoci) vyučiť – Samo sa stal horárom, Peter hodinárom a talentovaný Karol začal študovať v Prahe maliarstvo.

Vtedy postihlo rodinu najväčšie nešťastie – vypukla 1. svetová vojna. Narukovať museli aj Peter a Karol, Samo sa ešte tesne pred vojnou oženil a odišiel za prácou do Ameriky. Ani Karol, ani Peter sa už domov nevrátil. Peter sa dostal do zajatia, neskôr vstúpil do Červenej armády, ale o jeho ďalšom osude sa nič nevedelo. Karola trafil granát do brucha a v nemocnici zomrel.

Samovi a jeho manželke Márii zostalo zo šiestich detí iba najmladšie – trinásťročný Marek. Ani jeho sen o zbohatnutí sa mu nesplnil – počas vojny sa zrekvirovala väčšina obilia a múky, ledva sami vyžili. Znovu sa začal zaujímať o politiku, nepáčilo sa mu, že sociálnodemokratická strana nebojovala proti vojne. Za protištátne reči a za účasť na demonštrácii sa spolu s kamarátom dostali do väzenia. Prepustili ich až po pol roku, keď sa skončila vojna a bola vyhlásená Československá republika.

Román Tisícročná včela je z kompozičného hľadiska radom menších i väčších epizód zo života Pichandovcov i zo života ďalších obyvateľov Hýb.